

ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії, психотерапії, загальної і медичної психології,
наркології та сексології

Затверджено на методичній нараді кафедри
психіатрії, психотерапії, загальної і медичної психології,
наркології та сексології
Зав.кафедри д.мед.н., професор В.В.Чугунов

“ _____ ” _____ 2015 року

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

до практичного заняття по темі: «Психологія та психопатологія емоцій та ефекторно-вольової сфери». Для викладачів медичного факультету (спеціальність «Лабораторна діагностика», спеціалізація – бакалавр)

Запоріжжя – 2015 рік

Тема: Психологія та психопатологія емоцій та ефекторно-вольової сфери

Визначення емоцій, їх фізіологічна характеристика. Стенічні і астенічні емоції. Загальна класифікація розладів емоцій. Патологічне підвищення настрою. Визначення манії і ейфорії. Різновиди манії. Пригнічення настрою. Клінічні ознаки депресії. Класифікація депресій. Поняття ендогенної та вітальної депресії. їх клінічні ознаки. Клінічна характеристика психогенних депресій. Психопатологічні синдроми з депресивним компонентом. Визначення дисфорії. Фобії, визначення, зв'язок з іншими захворюваннями. Патологічна емоційна лабільність. Визначення амбівалентності почуттів. Визначення та клінічні ознаки паратимії. Визначення емоційної інертності та емоційної слабкості. План заняття передбачає демонстрацію конкретних клінічних прикладів розладів емоцій. Поняття про вольову діяльність і потяги. Етапи вольового процесу, їх характеристика. Інстинкти і їх розлади. Розлади харчових інстинктів. Розлади інстинкту самозбереження. Розлади статевого інстинкту. Види психомоторного збудження. Клінічна характеристика кататонічного збудження. Клінічна характеристика маніакального збудження. Клінічна характеристика гебефренічного збудження. Клінічні ознаки кататонічного ступору. Клінічні ознаки депресивного ступору. Імпульсивні дії, їх характеристика та клінічні особливості. План заняття передбачає демонстрацію конкретних клінічних прикладів розладів ефекторно-вольової сфери.

I. Актуальність теми.

Необхідність знань щодо розладів емоційної сфери та поведінки у дітей та підлітків обумовлена значною частотою їх у практиці лікарів-педіатрів, дитячих невропатологів. Ці розлади не є наслідком органічних уражень центральної нервової системи, а наслідком умов життя родини або соціальних умов.

До 10-12 років, коли можуть бути встановлені окреслені форми невротичних розладів, які є характерними у дорослому віці, переважають

більш елементарні невротичні порушення, які звичайно починаються у дитячому та підлітковому віці (елективний мутизм, гіперкінетичні розлади, розлади поведінки, змішані розлади поведінки та емоцій, розлади соціального функціонування, тикозні розлади, інші розлади поведінки та емоцій з початком специфічним для дитячого і підліткового віку – неорганічний енурез, неорганічний енкопрез, пікацизм, стереотипові рухові розлади, заїкання, мова із захлинанням).

II. Навчальні цілі заняття:

2.1. Студент повинен знати:

1. Класифікацію гіперкінетичних розладів.
2. Клініку розладу уваги.
3. Розлади поведінки у дітей та підлітків.
4. Клінічні прояви розладів поведінки.
5. Методи корекції поведінки у дітей та підлітків.
6. Емоційні розлади, специфічні для дитячого віку.
7. Клініку тривожно-фобічних розладів дитячого віку.

2.2 Студент повинен уміти:

1. Діагностувати розлади поведінки та емоцій у дітей і підлітків.
2. Діагностувати розлади уваги.
3. Виявити розлади поведінки у дітей та підлітків.
4. Діагностувати розлади емоційної сфери у дітей.
5. Діагностувати тривожно-фобічні розлади.

2.3 Студент повинен опанувати такі практичні навички:

1. Зібрати анамнестичні дані у дітей, підлітків та батьків.
2. Провести психопатологічне дослідження дитини.
3. Виявити специфічні симптоми.
4. Провести експериментально-психологічне дослідження.

5. Призначити відповідне комплексне лікування.
6. Організувати психогігієнічні та психопрофілактичні заходи щодо попередження у дітей і підлітків розладів емоційно-вольової сфери.

III. Виховні цілі.

На практичному занятті фіксується увага студентів на можливість виникнення розладів поведінки та емоцій у дітей і підлітків внаслідок хибного виховання в сім'ї, школі. Важливе значення має санітарно-просвітницька робота з батьками, вчителями, дотримання ними здорового способу життя та взаємовідносин з дітьми і підлітками.

IV. Міждисциплінарна інтеграція.

Дисципліни	Знати	Вміти
<u>I. Попередні дисципліни</u>		
1. Нормальна анатомія	Знати будову кори , підкоркових центрів та судинної системи головного мозку.	Вміти визначати можливе місце розташування патологічного осередку в ЦНС.
2. Нормальна фізіологія	Засвоїти функціональні можливості різних частин головного мозку.	Вміти визначати параметри нормального функціонування різних частин головного мозку за даними ЕЕГ,ЕПО.
3. Патанатомія	Знати можливі патоморфологічні зміни в судинній та лікворній системах, мозковій тканині при органічних формах розладів особистості.	Вміти інтерпретувати типові патологоанатомічні зміни в судинній та лікворній системах, мозковій тканині при органічних формах

4. Патфізіологія	Засвоїти особливості діяльності головного мозку при розладах особистості.	розладів особистості. Вміти визначити клінічні та лабораторні симптоми порушень мозкової діяльності при розладах особистості за даними ЕЕГ, КТГМ.
<u>II. Наступні дисципліни</u>		
1. Нейрохірургія	Знати початкові ознаки і клінічні особливості перебігу пухлин, гематом, вроджених вад головного мозку.	Вміти виставити діагноз по клінічним ознакам органічних форм розладів особистості. Вміти асистувати при оперативному втручання по висмоктуванню гематоми (чи видаленню пухлини).
2. Неврологія (дитяча неврологія)	Знати резидуальну неврологічну мікросимптоматику: асиметрію лицевої іннервації, незначні окорухові розлади, нерівномірність сухожильних і шкірних рефлексів, діенцефальні розлади.	Вміти виставити попередній діагноз та призначити лікування.
<u>III. Внутрішньопредметна інтеграція</u>		
1. Розлади особистості зрілого віку, тривожно-фобічні та афективні розлади	Знати етіопатогенез та клінічні особливості перебігу розладів особистості зрілого віку, тривожно-фобічних та афективних розладів.	Вміти призначити план обстеження, визначити основні клінічні симптоми.

2. Діагностичні та терапевтичні заходи при різноманітних розладах дитячого та підліткового віку.	Засвоїти основні діагностичні критерії та терапевтичні заходи при різних формах розладів дитячого та підліткового віку.	Вміти призначити диференційоване лікування при різних розладах дитячого та підліткового віку.
--	---	---

VII. План та організаційна структура заняття.

№ пп	Основні етапи заняття, їх функції та зміст	Навчальні цілі в рівнях засвоєння	Методи контролю і навчання	Матеріали методичного забезпечення (контролю, наочності, інструктивності)	Розподіл часу (хв.)
1. 2. 3.	<p>Підготовчий етап</p> <p>1. Організаційні заходи</p> <p>2. Постановка навчальних цілей та мотивація</p> <p>3. Контроль вихідного рівня знань, навичок, умінь:</p> <p>1. Етіологічна структура та патогенез.</p> <p>2. Особливості діагностики.</p> <p>3. Диференціальна діагностика.</p> <p>4. Показання для примусової госпіталізації.</p> <p>5. Нагляд, питання експертизи та лікування хворих в умовах поліклініки.</p>	<p>II</p> <p>II</p> <p>III</p> <p>III</p>	<p>Фронтальне індивідуальне усне експрес-опитування</p> <p>Тестовий контроль II рівня</p> <p>Рішення типових задач II рівня</p>	<p>П.1 актуальність теми</p> <p>П.2 навчальні цілі</p> <p>Таблиці, малюнки, структурно-логічні схеми, лікарські препарати, слайди</p> <p>Питання для індивідуального опитування</p> <p>Тести та задачі II рівня</p>	25 хв.

		III	Тестовий контроль III рівня	Тести III рівня	
	<p>Основний етап</p> <p>4.Формування професійних вмінь та навичок:</p> <p>1.Оволодіння методикою проведення збору анамнезу життя та захворювання та оцінити ці данні.</p> <p>2.Сформувати вміння провести соматичне, психоневрологічне та лабораторно-інструментальне обстеження статусу хворого, інтерпретувати їх дані.</p> <p>3.Опанувати вміння обґрунтовувати попередній діагноз та скласти план обстеження хворого.</p> <p>4.Вміти провести диференційну діагностику на основі клінічних та допоміжних лабораторних даних і встановити заключний діагноз.</p> <p>5. Досконало засвоїти принципи та план лікування хворого.</p>	III III III III III	Професійний тренінг на хворому. Рішення тестів та задач III рівня. Професійний тренінг у вирішенні нетипових клінічних ситуацій	Алгоритми (орієнтовані карти) для формування практичних навичок та вмінь. Хворі Історії хвороби, протоколи обстеження та лікування Тести та нетипові задачі III рівня Імітаційні ігри	260 хв.
II I	Заключний етап				

<p>5.Контроль та корекція рівня засвоєння професійних вмінь та навичок</p> <p>6. Підведення підсумків заняття (теоретичного, практичного, організаційного)</p> <p>7. Домашнє завдання (основна і додаткова література по темі)</p>	<p>III</p>	<p>Індивідуальний контроль навичок або їх результатів.</p> <p>Аналіз та оцінка результатів клінічної роботи</p> <p>Рішення нетипових задач III рівня.</p> <p>Тестовий контроль III рівня.</p>	<p>Результати клінічної роботи (історія хвороби)</p> <p>Задачі III рівня</p> <p>Тести III рівня</p> <p>Орієнтована карта для самостійної роботи з літературою</p>	<p>15 хв.</p>
---	------------	---	---	---------------

VII. Матеріали методичного забезпечення заняття.

Питання для контролю початкового рівня знань:

1. Назвіть афективні та вольові розлади.
2. Клінічні критерії розладівволі.
3. Які Ви знаєте розлади поведінки, що починаються в дитячому віці?
4. Загальні клінічні діагностичні критерії розладів поведінки та емоцій.
5. Назвати основні емоційні розлади.
6. Клінічні критерії діагностики афективної сфери.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Психітрія. Під ред. професора О.К.Напрієнка.-Київ,2001.
2. Ковалев В.В. Психиатрия детского возраста: Руководство для врачей: Изд.2-е перераб. и доп. – М.: Медицина, 1995.
3. Личко А.Е. Подростковая психиатрия. – Л.: Медицина, 1985.
4. Критерії діагностики та принципи лікування розладів психіки і поведінки у дітей та підлітків: Клінічний посібник. – Харків, 2001.
5. Снежневский А.В. Общая психопатология. - М.: Медпресс, 2008.
6. Самохвалов В.П. Психиатрическая клиника, Симферополь, 2007, – 607 с.
7. Александровский Ю.А. Пограничные психические расстройства. – М.: «Медицина», 2000. - 496 с.
8. Антропов Ю.Ф., Шевченко Ю.С. Психосоматические расстройства у детей. – М.: Изд-во института психотерапии, изд-во НГМА, 2000. – 320 с.
9. Евсегнеев, Р.А. Психиатрия для врача общей практики / Р.А. Евсегнеев. – Мн.: Беларусь. – 2001. – 426 с.
10. Психиатрия и наркология : учебник для студ. спец. «Лечебное дело» учрежд, обеспечивающих получение высш. образ. / под общ. ред. А. А. Кирпиченко. - Минск : Вышэйшая школа, 2005. – 573, [1] с.
11. Клиническая психиатрия. Детский возраст: учебное пособие/ Е.И. Скугаревская [и др.]. Минск: Вышэйшая школа, 2006. 454с.
12. Кирпиченко, А. А. Психиатрия : учеб. для студ. ВУЗ / А. А. Кирпиченко. - 4-е изд., перераб. и доп. - Минск : Вышэйшая школа, 2001. - 606 с. : ил., фот. Арана, Дж. Фармакотерапия психических расстройств / Дж. Арана, Дж. Розенбаум: пер. с англ., М.: изд-во БИНОМ, 2004. – 416 с.
13. Международная Классификация Болезней (10 пересмотр). Классификация психических и поведенческих расстройств. — 1994. – 302 с.

- 14.Руководство по психиатрии. / А.С. Тиганов, А.В. Снежневский, Д.Д. Орловская [и др.]; под ред. А.С. Тиганова. // В 2 т., Т.1 – М.: медицина, 1999. – 712 с.
- 15.Шейдер, Р. Психиатрия / Р. Шейдер. – М.: практика, 1994. – 485 с.
- 16.Авруцкий, Г.Я. Лечение психических больных / Г.Я. Авруцкий, А.А. Анедува. – М.: медицина. – 1988. – 527 с.
- 17.Вейн, А.М. Антиконвульсанты в психиатрической и неврологической практике / А.М. Вейн, С.Н. Мосолова. – СПб.: медицинское информационное агентство, 1994. – 336 с.
- 18.Гофман, А.Г. Клиническая наркология / А.Г. Гофман. – М.: Миклош, 2003. – 215 с.
- 19.Доброхотова, Т.А. Нейропсихиатрия / Т.А. Доброхотова. – М.: БИНОМ, 2006. – 304 с.
- 20.Клиническая психиатрия: пер. с англ. доп. / Главный редактор Т.Б. Дмитриева. – М.: ГЭОТАР МЕДИЦИНА, 1998. – 505 с.
- 21.Психиатрия позднего возраста: в 2 т. \ Под ред. Р. Джекоби, К. Оппенгаймер: пер. с англ. / Под общ. ред. В. Позняка. – 2003.
- 22.Эффективная терапия посттравматического расстройства стрессового расстройства / Под ред. Эдны Фоа, Теренса М. Кина, Мэтью Фридмана. – М.: Когито-центр, 2005. – 467с.